

Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid

ADVIES BETREFFENDE
DE NIEUWE REGELING VOOR DE COFINANCIERING VAN DEELNAME
VAN VLAAMSE UNIVERSITAIRE ONDERZOEKSPLOEGEN
AAN EUROPESE ONDERZOEKSPROGRAMMA'S

ADVIES VAN DE VRWB BETREFFENDE DE NIEUWE REGELING VOOR
DE COFINANCIERING VAN DEELNAME VAN VLAAMSE UNIVERSITAIRE
ONDERZOEKSPLOEGEN AAN EUROPESE ONDERZOEKSPROGRAMMA'S

RETROACTA

Sinds 1989 heeft de VRWB bijzondere aandacht geschonken aan de Vlaamse deelname aan Europese onderzoeksprogramma's. In een eerste advies van 16 november 1989 betreffende de organisatie van de informatie en de bevordering van de Vlaamse participatie in de Europese O&O-programma's, drong de VRWB onder meer aan op de efficiënte organisatie van de informatieverspreiding en dit in een vroeg stadium en op regionaal niveau. De VRWB pleitte daarbij eveneens voor een vertegenwoordiging op alle niveaus, die regionale inspraak in de voorbereiding van Europese onderzoeksactiviteiten mogelijk maakt. In overeenstemming met het Regeerakkoord van de Vlaamse regering, is inmiddels werk gemaakt van de verbetering van de informatiedoorstroming en van de zichtbaarheid van de Vlaamse vertegenwoordiging op het Europese niveau.

Eveneens in dit eerste advies pleitte de VRWB om middelen ter beschikking te stellen die, in functie van de eigen Vlaamse klemtonen in het wetenschapsbeleid en via de normale kanalen, de toegang tot de programma's voor wetenschappelijk onderzoek in het Europese kader vergemakkelijken.

Aansluitend hierbij formuleerde de VRWB op 12 december 1991 een tweede advies omtrent de deelname van Vlaamse researchgroepen in de Europese onderzoeksprogramma's. Daarin stelde de VRWB onder meer vast dat de tot dan toe gehanteerde criteria voor de toekenning van cofinanciering als arbitrair ervaren werden. Over de criteria die kort tevoren zowel op federaal niveau (mei 1990) als op Vlaams niveau (juni 1990) in overleg werden vastgelegd, werd door de VRWB geen advies uitgebracht. Wel beveelde de VRWB de Vlaamse regering aan om in relatie tot de Europese Unie een dynamische, originele politiek te ontwikkelen, eventueel met inbegrip van cofinanciering.

ADVIESVRAAG

De Vlaamse minister voor Economie, KMO, Wetenschapsbeleid, Energie en Externe Betrekkingen heeft de VRWB om advies gevraagd inzake zijn voorstel voor een nieuwe actie ter stimulering van de Vlaamse universitaire deelname aan Europese onderzoeksprogramma's. De minister stelt dat de identificatie van buitenlandse onderzoekspartners de enige barrière is waarop de Vlaamse overheid autonoom en zinvol kan inspelen. Het voorliggende voorstel richt zich daarom tot het bevorderen van de uitvoering van onderzoeksprojecten in samenwerking met

buitenlandse Europese onderzoekspartners.

Het voorstel van de minister voorziet enerzijds in de ondersteuning van 'verkennde internationale projecten', die potentieel de basis vormen om in een latere fase bij de Europese Commissie een projectvoorstel te kunnen indienen, en anderzijds in het beperkte behoud van middelen voor de cofinanciering in strikte zin van goedgekeurde Europese projecten. De betrokken middelen zullen tussen de universiteiten verdeeld worden via de bestaande verdeelsleutel van het Speciaal Fonds, zij zullen aan het Bijzonder Universitair Onderzoeksfonds toegevoegd worden en door de universitaire onderzoeksraden beheerd worden.

Voor het startjaar van de nieuwe actie, 1993, werd inmiddels reeds een aanpassing doorgevoerd van de in de adviesvraag vastgestelde verdeelsleutel en voorwaarden m.b.t. de aanwending van deze middelen. Zo dient tenminste 50% van de toegekende middelen besteed te worden aan de ondersteuning van verkennde internationale initiatieven. Vanaf 1995 en naargelang de resultaten van de actie in de voorgaande jaren, wordt voorzien in een stijging van dit percentage. Het saldo van de middelen is voorbehouden voor cofinanciering in strikte zin.

De criteria voor de toekenning van cofinanciering in strikte zin, zoals vastgelegd door de Interministeriële Conferentie voor Wetenschapsbeleid van mei 1990 en door de Vlaamse regering dd. 27 juni 1990, blijven grotendeels van toepassing. Het prioritair stellen van projecten waarin een Vlaamse ploeg de coördinatiefunctie waarneemt, werd evenwel geschrapt. Voor de financiering van verkennde internationale samenwerkingsprojecten werden criteria vastgelegd inzake de onderzoekseenheden die in aanmerking komen voor financiering en inzake de duur, het onderwerp en de omvang van de projecten.

Het voorstel voorziet tenslotte in de procedures m.b.t. het voorleggen van geselecteerde onderzoeksprojecten, de aanmelding van de indiening van Europese projectvoorstellen, de rapportering door de universiteiten en de evaluatie van de actie in twee fasen. Een eerste evaluatie door de universiteiten zal plaatsvinden na twee jaar, terwijl een globale evaluatie van de actie na vier jaar zal worden doorgevoerd door de minister bevoegd voor Wetenschapsbeleid.

AANBEVELINGEN

1. De VRWB waardeert de toename van de Vlaamse middelen ter stimulering van de Vlaamse deelname aan Europese onderzoeksprogramma's. De VRWB dringt er echter opnieuw op aan tijdig te worden geraadpleegd bij het opzetten van nieuwe acties.
De VRWB is van oordeel dat er nu een reële nood bestaat aan stimulering, maar dat deze niet mag verworden tot een alternatief voor onderzoeksfinanciering door de Europese Unie (EU) of voor andere vormen van financiering in het kader van het Bijzonder Universitair Onderzoeksfonds.
2. De VRWB onderschrijft het toekennen van meer verantwoordelijkheid aan de universiteiten inzake het beheer en de aanwending van de middelen, waardoor de universiteiten, via de werking van de onderzoeksraden, in grotere mate een eigen beleid kunnen voeren ten aanzien van het Europese onderzoek. De VRWB erkent immers de specifieke geaardheid van het universitair onderzoek.
3. De VRWB pleit ervoor om op het niveau van de Belgische vertegenwoordiging in de programmacomités en in de Europese Ministerraad voor wetenschappelijk onderzoek aan te dringen op het optrekken van de projectfinanciering door de Europese Unie tot boven een subkritisch niveau.
4. De VRWB stelt vast dat de nieuwe actie bestaat uit twee onderscheiden delen, met name de cofinanciering in strikte zin en de ondersteuning van verkennende initiatieven.
De VRWB is van mening dat de beoogde stimulering onderzoeksgroepen met ernstige mogelijkheden op internationaal niveau moet aanmoedigen om daadwerkelijk deel te nemen aan Europese onderzoeksactiviteiten.
Gezien de lange-termijndimensie van de Europese kaderprogramma's is, met het oog op voldoende continuïteit, een meerjarenplanning van universitair en ander onderzoek en enige termijnfinanciering noodzakelijk.
5. De VRWB steunt de stimulering van verkennend onderzoek, maar vraagt om op termijn de strikte vastlegging van de verdeling van de middelen tussen de twee onderscheiden acties te herzien, en dit zeker na de geplande evaluatie van de resultaten van de stimuleringsactie.
6. De VRWB beveelt aan dat de stimuleringsactie ook de mogelijkheid zou bieden tot het aanmoedigen van de participatie van een andere Vlaamse onderzoekspartner, inclusief een industriële partner.

7. De VRWB beveelt aan om bij de wijze van toekenning van de voorziene middelen aan de universiteiten in de toekomst ook uitdrukkelijk rekening te houden met de evaluatie van eerder bereikte resultaten.

Cofinanciering in strikte zin:

8. Het voorstel vereist dat de projecten aansluiten bij acties van de Belgische overheden. De VRWB wijst erop dat een aantal EU-programma's complementair zijn t.o.v. Vlaamse en federale impulsprogramma's en -acties. Volgens de voorgestelde criteria komen onderzoeksprojecten binnen dit complementaire deel echter niet in aanmerking voor cofinanciering. De VRWB beveelt aan om evenzeer de realisatie van Europese strategische doelstellingen die voor Vlaanderen belangrijk zijn, in aanmerking te nemen. Men dient immers oog te hebben voor de valorisatiemogelijkheden in Vlaanderen, zowel op wetenschappelijk en industrieel vlak als naar maatschappelijke behoeften toe.
9. De VRWB onderschrijft de deelname van Vlaamse onderzoeksgroepen en bedrijven aan internationale netwerken als essentiële doelstelling. Zij wijst er evenwel op dat ook het waarnemen van de wetenschappelijke coördinatiefunctie belangrijk is voor de eigen valorisatiemogelijkheden, onder meer van de Vlaamse bedrijven, en bijgevolg dient behouden te worden als criterium.

Verkennde internationale initiatieven:

10. De VRWB onderschrijft het principe om de dynamische inschakeling van Vlaamse onderzoeksploegen en bedrijven in internationale onderzoeksnetwerken te bevorderen.
11. Gezien het strategisch belang van de Europese onderzoeksprogramma's voor de Vlaamse industrie, pleit de VRWB ervoor dat het instrument voor rechtstreekse ondersteuning van verkennende internationale samenwerkingsprojecten uitgebreid wordt tot industriële onderzoeksgroepen. Voor zover hiervoor middelen en mogelijkheden niet zouden beschikbaar zijn in het IWT, dienen deze voorzien en georganiseerd, kaderend in de activiteiten van het IWT.

12. Inzake de criteria voor de verkennende internationale samenwerkingsprojecten, heeft de VRWB enig voorbehoud bij de beperking van de nieuwe actie tot die onderzoekseenheden die nog niet of slechts éénmaal deelnamen aan EU-onderzoeksprogramma's. Er is weliswaar een noodzaak tot het verbreden van de Vlaamse deelname aan Europees onderzoek via de bevordering van 'jonge' (op Europees niveau minder bekende) onderzoekers en van nieuwe initiatieven van onderzoeksgroepen in multidisciplinair verband. Maar bij de evaluatie op EU-vlak worden de reeds geleverde prestaties van de onderzoekers in acht genomen. De VRWB beveelt dan ook aan om de universiteiten ook hierbij in grote mate een autonome rol toe te kennen.

Evaluatie:

13. In aanvulling bij de voorziene evaluatie in twee fasen, pleit de VRWB voor de invoering van een globale evaluatie van de actie na twee jaar, in het bijzonder inzake de werkbaarheid van het systeem, de verdeelsleutel en de continuering van de cofinanciering.

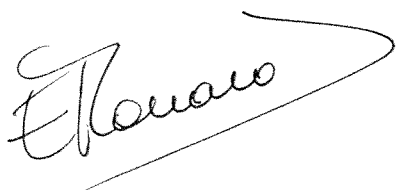
Dr. ir. Elisabeth MONARD
Secretaris

Prof. dr. ir. Jef ROOS
Voorzitter

12. Inzake de criteria voor de verkennende internationale samenwerkingsprojecten, heeft de VRWB enig voorbehoud bij de beperking van de nieuwe actie tot die onderzoekseenheden die nog niet of slechts éénmaal deelnamen aan EU-onderzoeksprogramma's. Er is weliswaar een noodzaak tot het verbreden van de Vlaamse deelname aan Europees onderzoek via de bevordering van 'jonge' (op Europees niveau minder bekende) onderzoekers en van nieuwe initiatieven van onderzoeksgroepen in multidisciplinair verband. Maar bij de evaluatie op EU-vlak worden de reeds geleverde prestaties van de onderzoekers in acht genomen. De VRWB beveelt dan ook aan om de universiteiten ook hierbij in grote mate een autonome rol toe te kennen.

Evaluatie:

13. In aanvulling bij de voorziene evaluatie in twee fasen, pleit de VRWB voor de invoering van een globale evaluatie van de actie na twee jaar, in het bijzonder inzake de werkbaarheid van het systeem, de verdeelsleutel en de continuering van de cofinanciering.

Dr. ir. Elisabeth MONARD
Secretaris

Prof. dr. ir. Jef ROOS
Voorzitter